herpy

GECKOR

Carrot-tail viper gecko

Hemidactylus imbricatus

Hemidactylus imbricatus är en liten, randig ökengecko från södra Pakistan med en tjock, morotsformad svans, som är dess fettlager. Den lever gömd på torr jord på dagen och jagar på natten, kräver bara ett litet terrarium och kan hållas ihop i par eller små grupper.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Teratolepis fasciata*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-10 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Halvöken**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**20-25 °C**
Luftfuktighet	**40-50 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis, en hane med flera honor eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**10-12 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-80 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Hemidactylus imbricatus är lätt att känna igen på svansen. Den är kort, tjock och spetsig som en morot eller en rova, och den är täckt av stora, tegelpannsliknande fjäll, av vilka några sitter som små plattor på ovansidan. Artnamnet *imbricatus* syftar på de tegelpannsliknande överlappande fjällen på ryggen och framför allt på svansen. De kölade fjällen påminner om fjällen hos vissa huggormar. Svansen är ett fettlager, som hos många ökengeckor, och en fyllig svans visar att djuret är i god hull.

Teckningen består av beige och svarta längsgående ränder från nacken till svansroten, som med jämna mellanrum bryts av vita fläckar. Fläckarna flyter ihop till ljusa tvärband. Kroppen är något tillplattad, benen är långa och smala, och djuret blir omkring 7-10 cm inklusive svans. Hanarna har preanalporer och tydliga hemipenisfickor vid svansroten, så könet är lätt att se.

Arten beskrevs 1853 under namnet *Homonota fasciata* och hette från 1869 *Teratolepis fasciata* i knappt 140 år. År 2008 slogs släktet *Teratolepis* samman med *Hemidactylus*. Det gamla artnamnet var då upptaget av en annan *Hemidactylus*, och arten fick därför det nya namnet *Hemidactylus imbricatus*. Du kommer fortfarande att se det gamla namnet i många skötselguider och hos återförsäljare.

Djuren är stilla och förhållandevis fredliga mot artfränder. Arten är sällskaplig, så hanar och honor kan hållas ihop, och den passar för nybörjare. Den är dock inget djur att ta upp varje dag. Som många geckor kan den fälla svansen, och den växer inte alltid ut i samma form igen.

Utbredning och livsmiljö

Hemidactylus imbricatus är bara säkert känd från södra Pakistan, särskilt provinsen Sindh och området vid Indusfloden och dess delta. Den finns bland annat vid en begravningsplats mellan städerna Gharo och Mirpur Sakro nära Karachi. Iran anges också, men förekomsten där är osäker.

Tidigare har även Indien och Sri Lanka angetts, bland annat typlokalen Jalna i Maharashtra samt Assam och Khasi Hills. Fynden från Indien och Sri Lanka är sannolikt felaktiga och kan gälla den närstående *Hemidactylus albofasciatus*. Geckon är känd från få djur, så utbredningen är dåligt avgränsad, och kartan visar bara Pakistan.

> **Naturlig utbredning:** Pakistan.

LIVSMILJÖ

Hemidactylus imbricatus sitter om dagen gömd på torr, lös jord och använder sannolikt också tegelmurar. Den delar livsmiljö med flera andra geckoer, bland annat *Eublepharis macularius* och flera arter i släktet *Hemidactylus*.

Landskapet är lågland med torr, lös mark, stenar och människoskapade gömställen. Klimatet i Sindh är varmt och torrt; temperatur och fuktighet på själva lokalen är inte kända. Om dagen gömmer sig djuren i springor och under stenar, och de jagar i skymningen och på natten.

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller en hane med två honor behöver ett terrarium på minst 40 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). Måtten kan också vändas så att terrariet är 30 cm långt och 40 cm djupt. Ett större terrarium ger stabilare temperaturer och bättre plats för flera gömslen, och fler djur kräver större golvyta.

Hemidactylus imbricatus är mest en markbo, men den klättrar gärna på skrovliga ytor. Klä in en skrovlig bakvägg av till exempel kork eller stenplattor, och lägg ut låga stenar, korkrör och bitar av korkbark som gömslen både på den varma och den kalla sidan. Ungarna kan klättra på glas, så stäng alla springor.

Som botten används 2-3 cm fin sand, gärna en ökenblandning för reptiler. Djuren gräver, så tunga stenar och skiffer ska stå på terrariets botten och inte ovanpå sanden, annars kan de falla ner över djuren. Ge terrariet ventilation så att det torkar igen några timmar efter besprutning.

TEMPERATUR

Dagtid ska det vara 25-30 °C i terrariet. Gör ett varmt område på 32-35 °C, mätt på ytan med en infraröd termometer, med en värmematta eller en liten värmelampa styrd av en termostat. Djuret ska kunna välja mellan varmt och svalt, och gömslena ska finnas på båda ställena.

På natten får temperaturen sjunka till 20-25 °C. Håll dig i den varmare delen av skalan om djuren är unga eller dräktiga. Under en vintervila på två till tre månader kan temperaturen i terrariet få sjunka 5-10 °C i takt med rumstemperaturen, och ljuset förkortas. Det stimulerar avel. Mät med en digital termometer, och lägg inga värmekällor som kan bränna djuret på botten.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Hemidactylus imbricatus kommer från ett torrt område och klarar sig bäst med en förhållandevis låg luftfuktighet på omkring 40-50 %. Spraya terrariet lätt med vatten två till tre gånger i veckan på kvällen, så att det sitter droppar på väggarna och gömslena. Djuren slickar i sig dem. Torkar terrariet snabbt sprayas det varannan dag.

Botten ska vara torr, och det får inte stå vatten på botten. En vattenskål behövs inte om du sprayar regelbundet, men en liten och låg skål gör ingen skada. Gör ett fuktigt gömsle av till exempel en liten ask med fuktig sphagnum eller kokosfiber. Här kan djuren ömsa skinn, dricka och lägga ägg. Använd en hygrometer så att du är säker på att fuktigheten inte ligger över 50 %

under längre tid.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Hemidactylus imbricatus är aktiv i skymningen och på natten och kräver ingen särskild belysning. UVB är inte nödvändigt. Ge i stället djuren kalk med D3-vitamin genom fodret. Vill du ändå ge ett svagt UVB-ljus, välj ett rör för skuggdjur över ena halvan av terrariet, och se till att det finns gott om mörka gömställen.

Ha ljuset eller värmelampan tänd omkring 12 timmar om dagen på sommaren. Under vinterpausen kan dagslängden kortas ned till 8-10 timmar i två till tre månader. Använd en timer. På natten ska det vara mörkt eller bara svag värme utan ljus.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Hemidactylus imbricatus är insektsätare. Ge vuxna djur levande insekter en till två gånger i veckan: medelstora syrsor, små dubiakackerlackor, vaxmottslarver och enstaka hussyrsor. Insekterna bör inte vara längre än avståndet mellan djurets ögon. Djuren är glupska och kan ta ganska stora byten, och några tar födan från en pincett. Det är dock bäst att låta dem jaga själva, så länge du kan se att alla får tillräckligt.

Foderinsekterna ska själva ha fått bra föda innan de serveras och pudras med kalk och då och då med ett multivitaminpulver. Använd kalk med D3-vitamin om djuren inte har UVB. Djur med en tjock, fin svans är i god hull. En tunn svans betyder att djuret behöver mer eller bättre föda.

Unga djur ska matas oftare. Ungarna får mindre insekter varannan till var tredje dag, till exempel små syrsor, hoppstjärtar, ugnsborstsvansar och små vaxmottslarver. Det kan vara en utmaning om du inte själv föder upp foderdjur, eftersom ungarna är mycket små.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Hemidactylus imbricatus är stilla och lugn och kan med tiden bli van vid hantering, men den är ett djur man tittar på. Den kan fälla svansen om den blir rädd eller kläms, så ta aldrig tag i svansen, och låt djuret krypa från hand till hand under korta stunder. Nya djur ska få ett par veckors ro innan du hanterar dem.

Arten är nattaktiv och kommer fram när det börjar skymma. När djuren har vant sig vid terrariet syns de också på dagen, men de är då bara lite aktiva. Ha terrariet i ett rum där det inte är mycket oväsen på natten.

Till skillnad från många geckoer är arten snarare sällskaplig. Hanar och honor kan hållas tillsammans utan problem, och en hane och två honor kan gå tillsammans hela året. Om flera hanar kan gå i samma terrarium på längre sikt är inte känt. Börja därför med ett par eller en hane och två honor, och håll utkik efter bett, tappade svansar och djur som drar sig undan. Skilj djuren åt om det blir oro eller om ett svagare djur hålls borta från fodret.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet kan ses tidigt. Hanarna har preanalporer framför kloaken, som honorna saknar, och vid en ålder av två till tre månader kan en erfaren hållare med ett bra förstoringsglas skilja könen åt. Hos vuxna hanar är hemipenisfickorna vid svansroten tydliga.

Djuren kan bli könsmogna vid omkring 10 månader, men det är bäst att vänta med att sätta ihop dem tills de är omkring ett år gamla. Vänta också tills honan är fullvuxen och i gott hull med en fyllig svans.

PARNING

Avel lyckas lätt i fångenskap. En vinterpaus på två till tre månader med kortare dagar och något svalare temperatur, eller en gradvis förlängning av dagslängden på sommaren, får igång parningen. Djuren kan hållas ihop året runt, och i så fall sker parningen utan att man behöver ingripa.

Vid parningen biter hanen honan lätt i nacken, och man kan se små bitmärken efteråt. Det är normalt, men håll utkik så att honan inte blir jagad. Ge honan gott om kalk och insekter under hela säsongen, eftersom varje kull tär på hennes kalkreserver, och ta henne ur aveln om hon tappar i vikt. *Hemidactylus imbricatus* är en flitig äggläggare, så honan ska följas noga.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan är dräktig i omkring 30 dagar och lägger sedan två ägg åt gången. Honan kan lägga varannan till var tredje vecka under säsongen, men antalet kullar per år är inte närmare känt.

Äggen grävs ner i lös sand eller läggs i ett fuktigt gömställe. Honan väljer ofta samma plats gång på gång, så det kan löna sig att veta var den platsen är. Gräv försiktigt fram äggen och flytta dem till en inkubator utan att vända dem.

Läs mer: Inkubation av ägg

INKUBATION

Äggen läggs i sand eller ett annat substrat i en liten låda i en inkubator. Håll sanden lätt fuktig längs kanten och temperaturen på 26,5 °C på dagen och 24,5 °C på natten. Det ger ett nästan jämnt könsförhållande. Använd därför 24-27 °C, och vänd inte äggen när du flyttar dem.

Vid de temperaturerna kläcks äggen efter omkring 60-80 dagar. Hur temperatur och fuktighet påverkar könet är inte närmare känt, så håll dig till siffrorna ovan. Ägg som faller ihop eller blir missfärgade är oftast döda, men låt dem ligga tills du är säker.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna liknar föräldrarna i miniatyr och ömsar hud första gången inom ett dygn efter kläckningen. Låt dem vara kvar i inkubatorn tills de har ömsat. Flytta dem därefter till små lådor, till exempel syrsboxar, med ett tunt lager sand och en bit kork som gömställe. Spraya dem lätt varannan dag, så att de kan dricka.

Ge dem de minsta foderdjuren varannan till var tredje dag: nykläckta syrsor, hoppstjärtar, ugnsborstsvansar och små vaxmottslarver, pudrade med kalk. Ungar som är uppfödda tillsammans kan växa upp bra i samma låda, men dela på dem om några blir biten eller halkar efter i tillväxten. Ungarna kan krypa på glas, så stäng lådor och terrarier noga.

Hälsa och vanliga misstag

Råden här gäller små ökengeckoer i allmänhet. Typiska fel hos *Hemidactylus imbricatus* är:

- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos avelshonor och ungdjur. Det kan ge mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar. Pudra alla foderinsekter, och ge gärna insekterna bra föda innan de går till geckon.
- För hög fuktighet och för vått substrat, som ger hudproblem och svamp. Terrariet ska torka upp några timmar efter sprayning.
- Hudrester som sitter kvar på tår och svansspets. Ge ett fuktigt gömställe och lossa resterna försiktigt med ljummet vatten.
- Förlorad svans. Den växer inte alltid ut i samma form, och djuret förlorar sitt fettlager.
- Undernäring och för lite vatten. En tunn svans och en insjunken kropp visar att djuret behöver mer och bättre föda.
- Slagsmål och stress om djuren bor för trångt. Skilj dem åt vid bett och oro.

Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon tappar vikt, inte äter på flera veckor eller ser slö ut.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.